

2016-02-24

PERSCOMMUNIQUE

Bericht van Mevr. Marcia De Wachter, Ondervoorzitter van de Hoge Raad voor de Werkgelegenheid: Economische gevolgen van de vluchtelingengolf in België

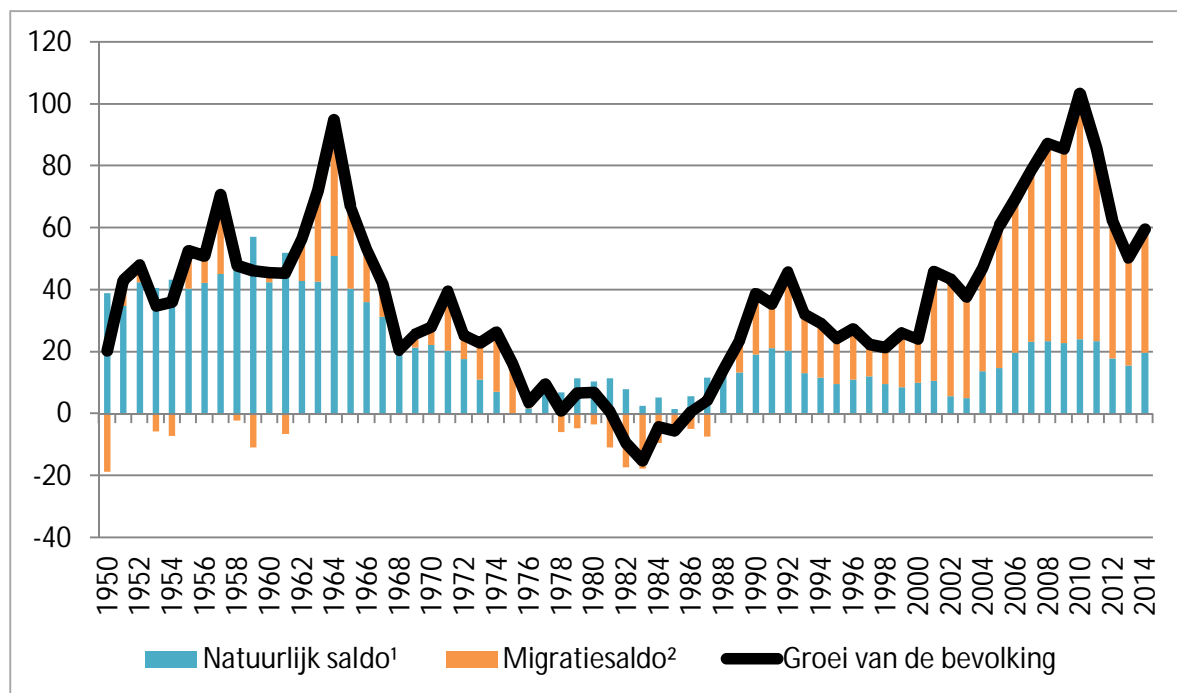
(Studie zal verschijnen in het Economisch Tijdschrift van de Nationale Bank van België in juni 2016)

Achtergrond

De internationale immigratie zorgt reeds lang voor een aanzienlijk deel van de groei van de bevolking in België. Historisch beschouwd werden asielaanvragen pas vanaf 1990 een belangrijk verschijnsel. Voordien was de komst van vreemdelingen naar ons land vooral toe te schrijven aan economische migratie (vraag naar arbeidskrachten voor de steenkoolindustrie na de Tweede Wereldoorlog) en later, aan het einde van de jaren zeventig, aan gezinshereniging.

Grafiek 1 – Verloop van de bevolking in België

(in duizenden personen)

Bron: ADS.

¹ Verschil tussen het aantal geboorten en het aantal sterfgevallen.

² Verschil tussen de immigratie (inwijking, veranderd van register, heringeschreven personen die werden geschrapt) en de emigratie (uitwijking, veranderd van register, ambtshalve geschrapt).

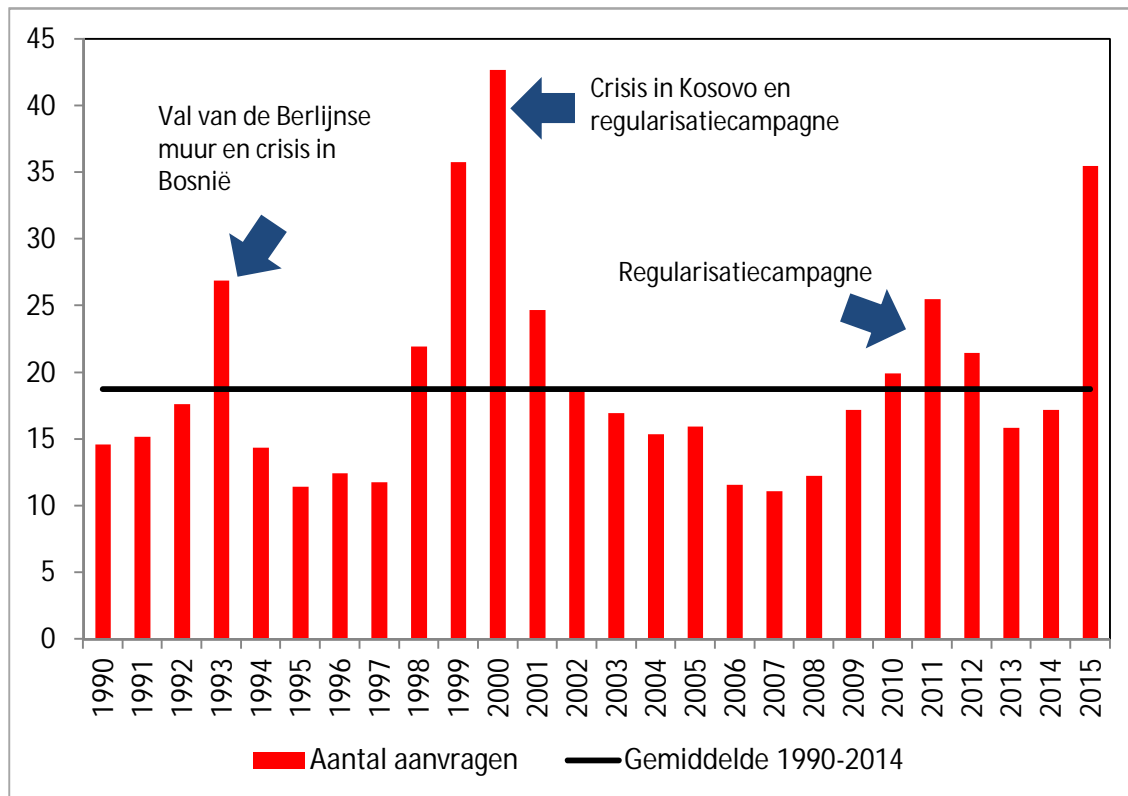
De huidige crisis

Ondanks het klimaat van strijd tegen het terrorisme en het belang dat de media hechten aan de vluchtelingencrisis, bedraagt de immigratie ten gevolge van asiel of internationale bescherming gemiddeld toch maar 18 % van de jaarlijkse immigratiestroom tijdens de periode 1991-2014. Het in 2015 geregistreerde aantal asielaanvragen, namelijk ongeveer 35 500, komt nog niet boven het crisispeil van de jaren 2000 uit (35 800 en 42 700 aanvragen in respectievelijk 1999 en 2000). De 2842 aanvragen in januari 2016 vormen zelfs een daling met de helft ten opzichte van december 2015, maar dit blijft hoger dan in januari 2015. Niettemin is het zo dat meer personen worden erkend als vluchteling dan in het verleden. Van een gemiddelde van 30 % tijdens de afgelopen vier jaar, steeg die erkenning tot 61 % in 2015. De asielzoekers die momenteel in België aankomen, zijn hoofdzakelijk jonge mannen die hoger geschoold blijken dan de

vluchtelingen uit de voorgaande vluchtelingengolven. Hun scholingsniveau blijft echter lager dan dat van de Belgen en de aan hun diploma verbonden vaardigheden zijn niet altijd in overeenstemming met wat in België wordt verwacht.

Grafiek 2 – Verloop van het aantal asielaanvragen in België 1990-2015

(in duizenden personen)

Bron: CGVS.

De huidige vluchtelingencrisis treft niet alleen België, maar heel Europa. Het aantal asielaanvragen is in de Europese Unie sinds mei 2015 onophoudelijk gestegen tot een totaal van ongeveer 883 000 in september. De in België ingediende aanvragen maakten 3,1 % van het EU-totaal uit en stemmen overeen met meer dan 2 asielzoekers per 1 000 inwoners. Met dit aantal neemt België de 7de plaats in. De belangrijkste gastlanden zijn, in absolute termen, Duitsland en Hongarije (respectievelijk 35 en 20 % van het totale aantal aanvragen), en uitgedrukt in asielzoekers per inwoner Hongarije, Zweden en Oostenrijk (respectievelijk 18, 8 en 7 asielzoekers per 1 000 inwoners).

Economische impact

De impact van deze crisis op de groei, de overheidsfinanciën en de arbeidsmarkt in België werd beoordeeld voor de periode 2015-2020. De gehanteerde basishypothese is een exogene schok in het arbeidsaanbod die geen noemenswaardige invloed heeft op de prijs- en loonvorming op geaggregeerd niveau. De raming heeft betrekking op het effect dat een schok in het arbeidsaanbod sorteert ten opzichte van een basisscenario. Die schok omvat enkel het aantal extra asielaanvragen in vergelijking met het gemiddelde van 2008 tot 2014, omdat België elk jaar al een aantal dossiers opent die in aanmerking worden genomen bij de klassieke ramingen van de verschillende macro-economische indicatoren. De beschouwde schok bestaat uit 18 000 en 16 500 additionele aanvragen in 2015 en 2016. De erkenningsgraad van die extra asielzoekers bedraagt 75 %, en op basis van gegevens uit de enquêtes naar de arbeidskrachten, wordt verondersteld dat hun werkgelegenheidsgraad, na een wachttijd van 4 maanden, geleidelijk zal toenemen tot 40 % na 5 jaar aanwezigheid op het grondgebied. Gezinshereniging wordt in aanmerking genomen na een termijn van ongeveer 2 jaar, die nodig is om de dossiers te behandelen. Wat de overheidsbestedingen betreft, worden extra voorzieningen van € 134, € 308 en € 154 miljoen overwogen voor respectievelijk de jaren 2015, 2016 en 2017. De overdrachten aan huishoudens via de werkloosheidsuitkeringen en de leeflonen werden eveneens in aanmerking genomen, voor een geraamd totaal van € 1 298 miljoen over de periode.

De macro-economische impact van die schokken bestaat uit een beperkt gecumuleerd effect op het bbp, ten belope van +0,1%. Terwijl het groeisurplus aanvankelijk vooral toe te schrijven is aan de overheidsbestedingen, ruimen deze gaandeweg plaats voor de particuliere consumptie, die toeneemt dankzij het extra beschikbaar inkomen. Het primair saldo bereikt aan het einde van de periode opnieuw een evenwicht, onder meer omdat steeds meer vluchtelingen aan het werk zijn en dus additionele inkomsten worden geïnd via de directe en indirecte belastingen, alsook via de sociale bijdragen. Deze ramingen sluiten aan bij die van de andere instellingen zoals de Europese Commissie, het Internationaal Monetair Fonds en de OESO.

Tabel 1 – Macro-economische resultaten
(jaargemiddelden)

	2015	2020
Bbp (in veranderingspercentages, gecumuleerd)	0,03	0,10
Banen (in personen)	100	12 700
Werkloosheid (pp.)	0,00	0,07
Primair saldo (in % bbp, niet gecumuleerd)	-0,04	0,03

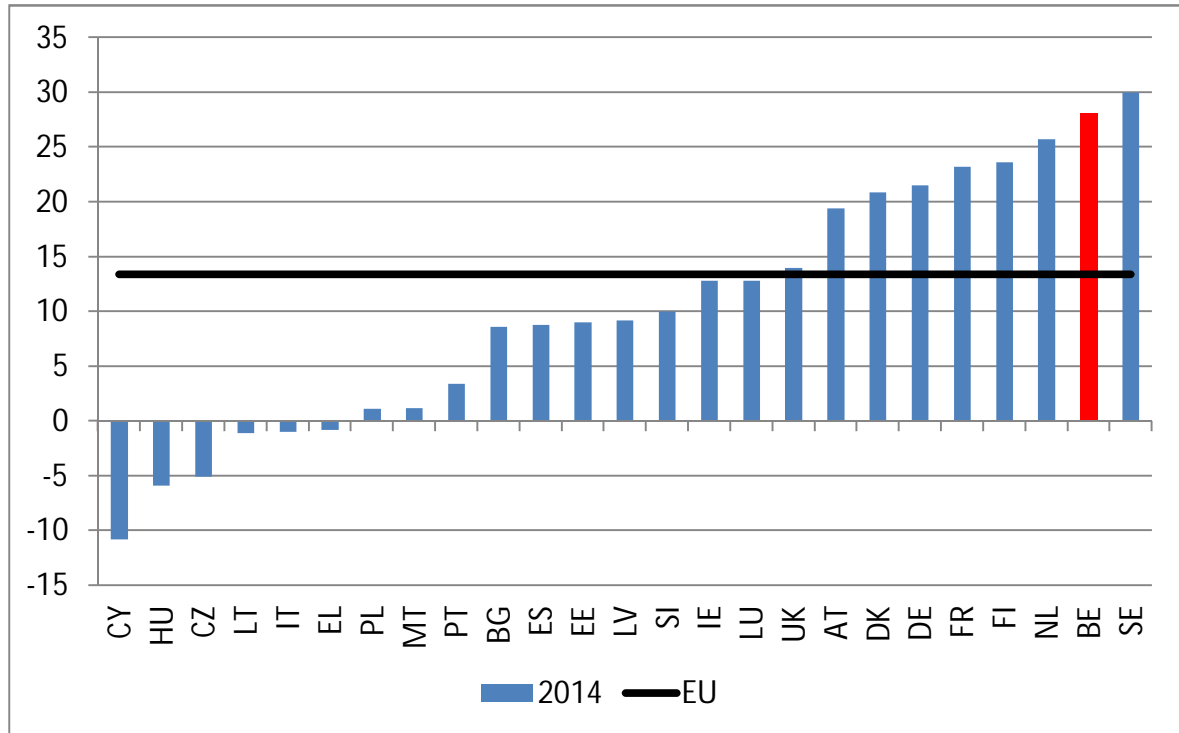
Bron: NBB.

Inschakeling op de arbeidsmarkt

Het effect op de groei en de overheidsfinanciën hangt voornamelijk af van de inschakeling van de vluchtelingen op de arbeidsmarkt. Overal in Europa, en in het bijzonder in België, hebben immigranten doorgaans evenwel minder slaagkansen op die markt dan de autochtone bevolking. De achterstand van de werkgelegenheidsgraad is zeer groot en beloopt 28 procentpunt voor de niet-Europese immigranten in 2014. Immigranten werken ook vaker in banen voor laaggeschoolden, met een tijdelijke arbeidsovereenkomst, en waarvoor ze vaker dan de autochtonen overgekwalificeerd zijn. Om die problematiek aan te pakken en zowel hun sociale integratie als hun beroepsinschakeling te verbeteren, werd in de drie gewesten van het land een integratietraject uitgestippeld. Dit traject omvat een beoordeling van de vaardigheden en het scholingsniveau, een opleiding in taal en staatsburgerschap en een oriëntering op sociaal en professioneel vlak. Sinds september 2015 is voor asielzoekers de wachttijd om toegang te krijgen tot de arbeidsmarkt ingekort tot 4 maanden in plaats van 6, zoals voorheen.

Grafiek 3 – Internationale vergelijking van het verschil in werkgelegenheidsgraad tussen nationale onderdanen en niet-Europese staatsburgers

(in procentpunt, werkende bevolking van 20 tot 64 jaar)

Bron: EC.

Conclusies

De huidige vluchtelingengolf blijft momenteel vergelijkbaar met sommige stromen in het verleden en vertegenwoordigt slechts een klein deel van de migratiestroom die elk jaar in België aankomt. Om alle voordelen te genieten die deze asielzoekers uit economisch oogpunt kunnen bieden, is het van primordiaal belang ze op de arbeidsmarkt in te schakelen. Verschillende mogelijkheden kunnen worden overwogen om hun inschakeling te verbeteren: erkenning van de vaardigheden die verbonden zijn aan het diploma dat ze in hun land van herkomst hebben behaald, intensieve en aan hun kwalificaties aangepaste taal- en beroepsopleidingen, spreiding over het grondgebied op grond van de competenties die de lokale arbeidsmarkten zoeken, indienstneming van personen met een niet-Europese nationaliteit in overheidsfuncties en bestrijding van sociale dumping en van elke vorm van discriminatie.